

Spis treści

Wstęp	9
-----------------	---

I. Specyfika powiązań regionalnych w Azji i Pacyfiku

Paweł Szwiec: Integracja w Azji Wschodniej – geneza, przejawy, skutki, perspektywy	13
Zbigniew Olesiński: Mechanizm organizacyjny procesów integracyjnych w Azji Południowo-Wschodniej	21
Malgorzata Pietrasiak: ASEAN-6 i ASEAN-4: problemy na drodze do integracji regionu Azji Południowo-Wschodniej	31
Katarzyna A. Nawrot: Proces integracji regionalnej państw ASEAN	46
Ewa Oziewicz: Nowy regionalizm azjatycki z perspektywy ASEAN	55
Krystyna Żołądkiewicz: Integracja ekonomiczna w regionie Pacyfiku na przykładzie Strefy Wolnego Handlu Australii i Nowej Zelandii	64
Anna Ciałek: Perspektywy rozwoju gospodarczego mikropaństw Południowego Pacyfiku w ramach ugrupowania integracyjnego SPARTECA	76
Karolina Klecha-Tylec: Wschodni Obszar Wzrostu ASEAN jako przykład współpracy subregionalnej	84
Malgorzata Dziembała: Stosunki gospodarcze i polityczne Unii Europejskiej z krajami ASEAN na początku XXI wieku	94
Katarzyna Żukrowska: Stan zaawansowania integracji w ramach ASEAN a stosunki z Unią Europejską	106

II. Płaszczyzny i obszary współpracy regionalnej w Azji i Pacyfiku

Mariusz Szuster: Przesłanki lokalizacji produkcji w krajach azjatyckich	123
Jarosław Brach: Zagrożenie ze strony chińskich i indyjskich producentów ciężarówek dla liderów europejskich	130
Edyta Pawlak: Liberalizacja handlu jako czynnik rozwoju ugrupowań integracyjnych rejonu Azji i Pacyfiku	146
Monika Wyrzykowska: Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w Chinach a bezpośrednie inwestycje Chińskiej Republiki Ludowej – najnowsze trendy i perspektywy	155
Sebastian Domżałski: Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w gospodarce Malezji na tle państw Azji Południowo-Wschodniej	165

Iwona Pawlas: Azja jako obszar funkcjonowania korporacji transnarodowych w zakresie działalności badawczo-rozwojowej	175
Bogusława Drelich-Skulska: Powiązania sieciowe przedsiębiorstw w regionie Azji i Pacyfiku	182
Elżbieta Pleśniak: Usługi outsourcingowe w Indiach	195
Szymon Mazurek: Giełdy papierów wartościowych w regionie Azji i Pacyfiku	206
Łukasz Fijałkowski: Regionalny wymiar bezpieczeństwa w Azji Południowo-Wschodniej. Idea Wspólnoty ASEAN w świetle koncepcji wspólnot bezpieczeństwa	216
Paweł Łyszczak: Rywalizacja o zasoby surowców energetycznych w basenie Morza Południowochińskiego	226

III. Makroekonomiczny wymiar procesów integracyjnych w Azji i Pacyfiku

Sebastian Bobowski, Marcin Haberla: Indie – narodziny drugiego azjatyckiego giganta?	237
Małgorzata Domiter: Znaczenie polityki handlowej Japonii dla jej dominującej pozycji w regionie Azji i Pacyfiku	246
Anna Jankowiak: Znaczenie ekonomiczne Hongkongu w regionie Azji i Pacyfiku	261
Aleksandra Kuźmińska: Brand China – wizerunek Chin w świecie w świetle rankingu Anholt Nation Brands Index	273
Patrycja Stermach: Ocena ryzyka państw ASEAN na podstawie metody klasyfikacji ryzyka kraju (<i>The Country Risk Classification Method – CRCM</i>)	282

IV. Społeczne i kulturowe wymiary procesów integracyjnych

Małgorzata Bartosik-Purgat: Kultura i konsument w świetle procesów globalnego rynku	293
Tadeusz Sporek: Społeczne problemy współczesnego świata – dylematy ochrony środowiska	305
Bogusław Bembenek: Japońskie grupy <i>keiretsu</i> w świetle koncepcji kapitału społecznego	315

Summaries

Paweł Szwiec: Integration in East Asia – causes, indications, outcomes, perspectives	20
Zbigniew Olesiński: Organizational mechanism of integrative processes in South-East Asia	30

Malgorzata Pietrasiak: ASEAN-6 and ASEAN-4: Problems on the way to the integration of South East Asia region	45
Katarzyna A. Nawrot: Process of regional integration in ASEAN countries	54
Ewa Oziewicz: New Asian regionalism from the ASEAN perspective	63
Krystyna Żołądkiewicz: Economic integration in Pacific Region on the example of Australia New Zealand Closer Economic Relations Trade Agreement	75
Anna Calek: The perspectives of economic development of the micro-states of South Pacific integration group SPARTECA	83
Karolina Klecha-Tylec: BIMP-EAGA as an example of subregional co-operation	93
Malgorzata Dziębala: Economic and political relations between the European Union and ASEAN countries at the beginning of the 21 st century	105
Katarzyna Żukrowska: ASEAN integration progress and relations with the European Union	120
Mariusz Szuster: The circumstances of manufacturing localization in Asian countries	129
Jarosław Brach: Are Chinese and Indian truck makers able to threaten today's, especially European leaders?	145
Edyta Pawlak: Liberalization of trade as a factor stimulating development of integrative groups of Asia and Pacific region	154
Monika Wyrzykowska: FDI in China and China's FDI – new trends and prospects	164
Sebastian Domżałski: Foreign direct investment in Malaysia against Southeast Asia	174
Iwona Pawlas: Asia and R&D activity of transnational corporations	181
Bogusława Drelich-Skulska: Business networks in Asia and Pacific region	194
Elżbieta Pleśniak: Outsourcing services in India	205
Szymon Mazurek: Stock exchanges in Asia and Pacific	215
Łukasz Fijałkowski: Regional dimension of security in Southeast Asia. The project of ASEAN Community and the notion of security community	225
Paweł Łyszczak: Energy rivalry in the South China Sea	234
Sebastian Bobowski, Marcin Haberla: India – birth of second Asian giant?	245
Malgorzata Domiter: Significance of Japan's trade policy for its dominant position in the Asia-Pacific region	260
Anna Jankowiak: Hong Kong – the economic role in Asia-Pacific region	272
Aleksandra Kuźmińska: Brand China – the image of China in the world according to Anholt Nation Brands Index	281
Patrycja Stermach: The Association of Southeast Asian Nations in the OECD Country Risk Classification	288

Malgorzata Bartosik-Purgat: Culture and consumer in the process of global market	304
Tadeusz Sporek: Social problems of the contemporary world – the dilemmas of environmental protection	314
Bogusław Bembek: Japanese <i>keiretsu</i> groups in the light of social capital conception	327

Patrycja Stermach

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

**OCENA RYZYKA PAŃSTW ASEAN NA PODSTAWIE
METODY KLASYFIKACJI RYZYKA KRAJU
(THE COUNTRY RISK CLASSIFICATION METHOD – CRCM)**

Współczesne życie przypomina życie na wulkanie. Jednostka zmuszona jest do elastyczności, samodzielności myślenia, podejmowania błyskawicznych decyzji, a także mierzenia się na każdym kroku z ryzykiem. Ludzie niezdolni do uczynienia z życia swego rodzaju hazardu i inwestycji usuwani są przez nieublagane reguły gry na margines.

(Ulrich Beck, *Spółczesność ryzyka*)

1. Wstęp

Aby móc skutecznie kreować przyszłe zdarzenia ekonomiczne i dążyć do eliminowania lub ograniczenia ryzyka występującego w działalności gospodarczej, należy zdawać sobie sprawę z jego różnorodności, sklasyfikować i poznać metody nim zarządzania. Z pojęciem ryzyka wiąże się nie tylko świadomość niebezpieczeństw, ale również decyzja o poniesieniu skutków tych niebezpieczeństw, czyli przyjęcie na siebie odpowiedzialności za mogące wyniknąć konsekwencje.

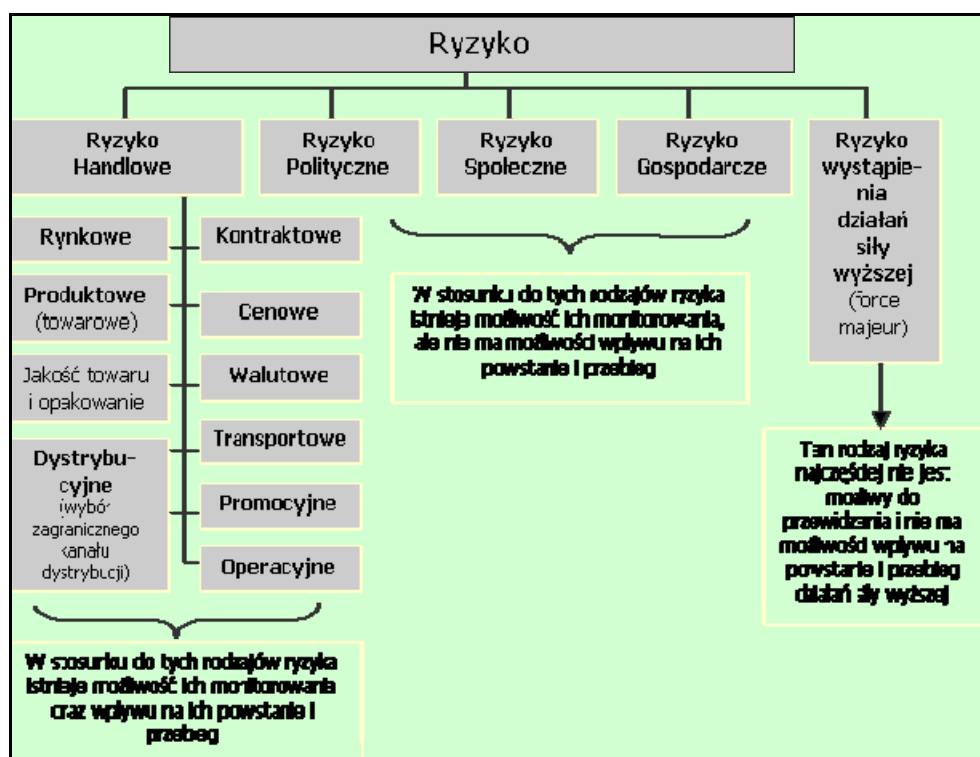
Jest to zagadnienie szczególnie ważne w dzisiejszej globalnej gospodarce, która nie zna granic. Obowiązuje ogólna zasada związana z ryzykiem: im większe zagrożenie w zakresie podejmowanych czynności, tym większy prawdopodobny zysk i efekt podjętych działań – i odwrotnie, niski stopień ryzyka towarzyszy realizacji co najwyżej zakładanych planów (celów). Analitycy rynków światowych już dawno zauważyli bardzo duży potencjał gospodarczy w państwach Azji Południowo-Wschodniej, aby jednak dobrze ulokować kapitał, należy zastanowić się nad zagrożeniami wynikającymi z inwestycji w danym regionie.

2. Pojęcie ryzyka

Ryzyko jest obecne w każdej sferze ludzkiej egzystencji, towarzyszy zarówno działaniom (ryzyko związane z realizacją określonych zadań), jak i stanom (ryzy-

ko związane z zachowaniem istniejącego stanu rzeczy). Bez względu na szerokość geograficzną, ustrój polityczny czy też model gospodarki ryzyko jest nieodłącznym atrybutem działań podejmowanych przez podmioty tworzące dany system.

Zjawisko ryzyka jest nieodłącznie związane z prowadzeniem działalności gospodarczej i jest wynikiem podejmowania decyzji dotyczącej przyszłości. Możliwość występowania ryzyka oraz stopień jego nasilenia w handlu zagranicznym są znacznie większe niż w obrocie krajowym. Wiąże się to z występowaniem o wiele większej liczby czynników wpływających na prowadzenie działalności poza granicami kraju.

Rys. 1. Podział ryzyka w transakcjach handlu zagranicznego

Źródło: www.exporter.pl.

Handel zagraniczny jest obszarem w szczególny sposób narażonym na oddziaływanie różnego rodzaju czynników instytucjonalnych czy też przyrodniczych, pozostających w dużym stopniu poza wpływem jednostki prowadzącej handel. Działalność na rynkach obcych może się wiązać z:

- brakiem wpływu lub ograniczonym wpływem na warunki wymiany,
- utrudnioną lub ograniczoną możliwością dostosowywania się do nowych warunków na rynku,

- obowiązkiem dostosowania metod pracy do wymagań rynków międzynarodowych,
- większym obciążeniem finansowym podmiotu.

Ryzyko w handlu zagranicznym może być rozumiane *sensu largo* – jako ryzyko makroekonomiczne (np. ryzyko naruszenia równowagi bilansu handlowego lub płatniczego danego kraju) i *sensu stricto* – jako ryzyko mikroekonomiczne (ryzyko dotyczące poszczególnych podmiotów uczestniczących w wymianie międzynarodowej, np. ryzyko składowania, ryzyko cargo, ryzyko kursowe)¹.

Ryzyko kraju jest obok ryzyka transferu jednym z rodzajów ryzyka politycznego. Jest ono charakterystyczne właśnie dla transakcji w handlu zagranicznym i polega na tym, że różnego rodzaju okoliczności polityczne dotyczące danego kraju (ryzyko wojen, zmiany rządów i związane z tym zmiany polityki gospodarczej, zmiany przepisów prawa dewizowego czy podatkowego) mogą zatrzymać albo przynajmniej zahamować przepływ strumieni pieniężnych tego kraju, podobne efekty mogą wywołać klęski żywiołowe w dużej skali, których możliwość wystąpienia zalicza się także do ryzyka kraju.

3. Stowarzyszenie ASEAN

Stowarzyszenie Narodów Azji Południowo-Wschodniej (Association of South-East Asian Nations) – ASEAN jest polityczno-gospodarczą organizacją zrzeszającą 10 państw Azji Południowo-Wschodniej. Utworzono ją 8 sierpnia 1967 r. w Bangkoku. Państwami założycielskimi były Filipiny, Indonezja, Malezja, Singapur i Tajlandia. W roku 1984 dołączył sułtanat Brunei, w 1995 r. Wietnam, w 1997 r. Myanmar (Birma) i Laos. Ostatnim państwem, które przyłączyło się do stowarzyszenia, jest Kambodża. ASEAN posiada populację ok. 500 mln, powierzchnię ok. 4,5 mln km², łączne PKB wielkości 700 mld USD i udział w handlu światowym ok. 850 mld USD².

Organizacja ta początkowo stawiała sobie za cel wyeliminowanie sporów terytorialnych i napięć między członkami oraz przeciwstawianie się zagrożeniom, które wynikały z konfliktów indochińskich oraz działalności ruchów partyzanckich wspieranych przez ChRL. Decyzja o zacieśnieniu współpracy była wynikiem zwycięstwa komunistów w Wietnamie, Laosie i Kambodży. Ważnymi wydarzeniami z lat siedemdziesiątych było przyjęcie „Deklaracji o jedności ASEAN” (Declaration of ASEAN Concord – regulowała ona ogólne zasady współpracy) oraz „Układu o przyjaźni i współpracy” (The Treaty of Amity and Cooperation – zobowiązano się w nim do pokojowego załatwiania sporów) – oba dokumenty asygnowano na szczycie na wyspie Bali w 1976 roku. Istotne było też ustanowienie w 1977 r. Konferencji Postministerialnych (Post-Ministerial Conferences)

¹ A. Gawroński et al., *Ubezpieczenie w handlu zagranicznym*, Poltext, Warszawa 1994, s. 14.

² <http://www.aseansec.org/64.htm>.

w celu konsultacji z państwami dialogu (na początku były to Australia, Nowa Zelandia, Republika Korei, Japonia oraz Stany Zjednoczone). W tym samym roku powołano też Forum ASEAN-Japonia. Po zakończeniu „zimnej wojny” wzrósł nacisk administracji amerykańskiej na demokratyzację autorytarnych reżimów w regionie, co było jednym z czynników przyspieszających rozwój ASEAN. Stabilizacja środowiska międzynarodowego spowodowała zaś, iż możliwe było zwiększenie aktywności tej organizacji na forum międzynarodowym.

W roku 2003 przyjęto „Deklarację jedności ASEAN II” (Bali Concord II), w której liderzy zobowiązali się do utworzenia do 2020 r. Wspólnoty ASEAN (ASEAN Community). Ma się ona opierać na 3 filarach:

- 1) Wspólnocie bezpieczeństwa ASEAN (ASEAN Security Community);
- 2) Wspólnocie gospodarczej ASEAN (ASEAN Economic Community);
- 3) Wspólnocie społeczno-kulturalnej ASEAN (ASEAN Socio-cultural Community).

Główne cele ASEAN to wspieranie wzrostu gospodarczego regionu, promowanie pokoju i politycznej stabilności oraz wspieranie społecznego postępu i rozwoju kultury.

4. Ryzyko w państwach ASEAN

Państwa członkowskie Stowarzyszenia Narodów Azji Południowo-Wschodniej (ASEAN) różnią się od siebie pod wieloma względami, trudno więc jednoznacznie ocenić ryzyko całego regionu bez rozbicia na poszczególne kraje. Złożonej ocenie ryzyka poddawane są kraje na zlecenie OECD za pomocą CRCM³.

Jak już wcześniej wspomniano, obszar Stowarzyszenia Narodów Azji Południowo-Wschodniej nie jest spójny pod wieloma względami, zatem i ocena ryzyka znacznie się różni w poszczególnych krajach.

Krajem pozbawionym ryzyka jest Singapur, który w okresie od 1999-2007 zaliczany był w rankingu CRCM do kategorii z ryzykiem zerowym. Państwo to jest najbardziej, po Japonii, rozwiniętym państwem Azji. Ze względu na gwałtowny rozwój gospodarczy od czasów II wojny światowej, zalicza się je do azja-

³ The Country Risk Classification Method (metoda klasyfikacji ryzyka kraju) – CRCM mierzy poziom ryzyka danego kraju, innymi słowy, szacuje prawdopodobieństwo, że dany kraj będzie w stanie spłacić swój dług zewnętrzny. Kraje są klasyfikowane drogą porównania dwóch podstawowych części składowych:

- Country Risk Assessment Model (CRAM) – ilościowa ocena ryzyka kraju na podstawie trzech grup wskaźników ryzyka (ocena *ex post* przepływów finansowych, sytuacja finansowa i sytuacja ekonomiczna),
- jakościowa ocena wyników modelu CRAM.

Poszczególne kraje dostają ocenę w skali od zero do 7, gdzie zero oznacza kraj pozbawiony ryzyka, a 7 kraj o ryzyku najwyższym z możliwych. Klasyfikacja ta jest tworzona na zlecenie i pod kontrolą OECD wyłącznie w celu minimalizacji ryzyka transakcji zabezpieczanych przez Export Credit Arrangement.

tyckich tygrysów. Pod względem PKB jest w światowej czołówce – 29 500 USD na mieszkańca w 2006 roku⁴.

Tabela 1. Ryzyko w krajach ASEAN według klasyfikacji OECD (The Country Risk Classification Method) w latach 1999-2007

Kraj	Lata								
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Brunei	2	1	1	2	2	2	2	2	2
Kambodża	–	–	–	–	–	–	–	–	7
Indonezja	6	6	6	6	6	6	5	5	5
Laos	–	7	7	7	7	7	7	7	7
Malezja	3	2	2	3	2	2	2	2	2
Myanmar (Birma)	7	7	7	7	7	7	7	7	7
Filipiny	3	3	4	4	5	5	5	5	5
Singapur	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tajlandia	4	3	3	3	3	3	3	3	3
Wietnam	6	6	6	5	5	5	5	5	5

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Historical Country Risk Classification*, OECD;
<http://www.oecd.org/dataoecd>.

Pozytywnie należy ocenić również ryzyko w sultanacie Brunei, gdzie w badanym okresie ryzyko było na poziomie 2 punktów w skali CRCM (z wyjątkiem lat 2000 i 2001, kiedy to eksperci OECD ocenili je na 1). Stabilność w państwie gwarantuje najważniejsza osoba w państwie – sultan, który jest jednocześnie głową państwa i szefem rządu (obecnie jest nim Hassanal Bolkiah od 6 października 1967 roku). Brunei Darussalam w 2006 r. osiągnęło PKB na jednego mieszkańca 30 159 USD, głównie dzięki bogactwom naturalnym, takim jak ropa naftowa i gaz ziemny⁵.

Ryzyko Malezji w rankingu CRCM w okresie 1999-2007 było oceniane na przemian na 2 i 3 punkty (tab. 1). Malezja jest jednym z szybciej rozwijających się krajów Azji Południowo-Wschodniej, z coraz większym udziałem przemysłu w gospodarce. Władze Malezji starają się przyciągać inwestorów zagranicznych, szczególnie tych z branży zaawansowanych technologii, wciąż jednak w eksporcie dominuje ropa naftowa i gaz ziemny, których wysokie ceny w ostatnich latach na rynkach światowych pobudzają gospodarkę kraju i powodują wzrost PKB (w 2006 r. PKB na jednego mieszkańca wynosiło 5890 USD)⁶.

Tajlandia w 1999 r. była klasyfikowana jako kraj z poziomem ryzyka czwartego stopnia, ale już od 2000 r. poziom ten obniżył się o jeden punkt. W grudniu

⁴ *Gross domestic product per capita in ASEAN, at current prices (nominal)*, in US dollars – ASEAN Statistics.

⁵ *Ibidem*.

⁶ *Ibidem*.

2004 r. wybrzeże Tajlandii nawiedziło tsunami, które przyniosło olbrzymie straty społeczno-gospodarcze (8500 ofiar). Mocną stroną gospodarki Tajlandii jest dobrze rozwinięta infrastruktura, polityka przedsiębiorcza i proinwestycyjna. W roku 2006 PKB *per capita* wynosiło 3289 USD⁷.

Gorzej w rankingu ocenione zostały Filipiny, które w rankingu CRCM w latach 1999 i 2000 plasowały się w kategorii trzeciej. W latach 2001 i 2002 ryzyko działalności w tym kraju jeszcze wzrosło (kategoria 4), a od 2003 r. są oceniane przez ekspertów OECD jako państwo w kategorii 5. Ocena taka może być zaskoczeniem, gdyż gospodarka Filipin rozwijała się w 2007 r. w tempie 7% rocznie (najszybciej od 25 lat), a wszystko to za sprawą interwencji państwa oraz transferom dochodów osób pracujących licznie poza granicami kraju obywateli⁸.

Wietnam jest państwem wciąż tkwiącym w głębokim komunizmie. Nie dziwi więc ocena ekspertów OECD, którzy w latach 1999-2001 nadali temu państwu szóstą kategorię ryzyka, a od 2002 – piątą. Mimo wysokiej dynamiki wzrostu gospodarczego jego PKB *per capita* wciąż pozostaje na bardzo niskim poziomie 724 USD w 2006 roku⁹.

Bardzo podobnie do Wietnamu została oceniona Indonezja jako państwo wysokiego ryzyka. W latach 1999-2004 ryzyko w tym kraju zostało ocenione na poziomie 6 punktów, ostatnie lata przynoszą spadek ryzyka o jeden punkt. Wiele reform społeczno-gospodarczych i zachęt wprowadzonych dla inwestorów spowodowało, że w latach 2006 i 2007 giełda papierów wartościowych w Indonezji była jedną z trzech przynoszących najwyższe zwroty, co umiejętnie wykorzystywali inwestorzy z dużą skłonnością do ryzyka¹⁰.

Myanmar (Birma), kiedyś jeden z najzamożniejszych krajów Azji Południowo-Wschodniej, obecnie zalicza się do biedniejszych krajów świata. Głównym problemem birmańskiej gospodarki jest brak odpowiedniej infrastruktury. Tory kolejowe są w opłakanym stanie, nieremontowane od dziesięcioleci. Poza dużymi miastami brakuje dróg o utwardzonej nawierzchni. Często występują przerwy w dostawach prądu, część przedsiębiorstw jest w całości własnością armii. Brak stabilności politycznej, a co za tym idzie, i gospodarczej powoduje, że działalność w tym kraju od 1999 r. niezmiennie jest oceniana jako bardzo ryzykowna (siódma kategoria w rankingu CRCM).

W ten sam sposób oceniony został Laos, który do 1986 r. był państwem o ustroju komunistycznym. Mimo wysokiej dynamiki wzrostu PKB (średnio 7% rocznie od 1986 r.) wciąż jest to kraj biedny, w małej części zelektryfikowany.

---

⁷ Ibidem.

⁸ Central Intelligence Agency, The World Factbook, <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/> (20.02.08).

⁹ *Gross domestic product...*

¹⁰ Central Intelligence Agency....

Ostatnie z analizowanych państw – Kambodża – to jeden z najbiedniejszych krajów na świecie, w którym od 1986 r. rozpoczął się proces prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych oraz zakładów rzemieślniczych. Przemysł jest słabo rozwinięty – funkcjonują małe fabryki kauczuku, tartaki i zakłady przemysłu spożywczego. Gospodarka w Kambodży opiera się głównie na dochodach z turystyki oraz przemyśle odzieżowym, w dużej mierze pobudzonym dzięki pomocy rządu Stanów Zjednoczonych. Dopiero od 2007 r. Kambodża pojawiła się w rankingu CRCM, a eksperci z OECD zaklasyfikowali ją do 7 kategorii, czyli państw obarczonych największym ryzykiem.

Literatura

- Gawroński A. et al., *Ubezpieczenie w handlu zagranicznym*, Poltext, Warszawa 1994.
- Gross domestic product per capita in ASEAN, at current prices (nominal)*, in US dollars –ASEAN Statistics.
- Handel zagraniczny. Organizacja i technika*, PWE, Warszawa 2005.
- Karczmarek T., *Ryzyko i zarządzanie ryzykiem. Ujęcie interdyscyplinarne*, Difin, Warszawa 2005.
- Karczmarek T., *Zarządzanie ryzykiem handlowym i finansowym dla praktyków*, Ośrodek Doradztwa i Doskonalenia Kadr, Gdańsk 1999.
- Karczmarek T., *Zarządzanie ryzykiem handlowym, finansowym, produkcyjnym dla praktyków*, Ośrodek Doradztwa i Doskonalenia Kadr, Gdańsk 2001.
- Karczmarek T., *Zarządzanie ryzykiem w przedsiębiorstwie eksportującym*, Ośrodek Doradztwa i Doskonalenia Kadr, Gdańsk 2001.
- Azja-Pacyfik. Obraz gospodarczy regionu*, red. B. Drelich-Skulska, Wyd. AE, Wrocław 2007.
- Investment incentives and Foreign Direct Investment in selected ASEAN countries*, OECD 2004,
- Country Risk Classification, OECD, 1 February 2008.
- Historical country risk classification rates*, OECD, 2008
- [http://www.msz.gov.pl/Stowarzyszenie,Narodowe,Azji,PoludniowoWschodniej,ASEAN,\(Association,of,South-East,Nations\),8807.html](http://www.msz.gov.pl/Stowarzyszenie,Narodowe,Azji,PoludniowoWschodniej,ASEAN,(Association,of,South-East,Nations),8807.html), Warszawa, 29 listopada 2006.
- www.aseansec.org/.
- www.oecd.org/.
- www.exporter.pl.

THE ASSOCIATION OF SOUTHEAST ASIAN NATIONS IN THE OECD COUNTRY RISK CLASSIFICATION

Summary

Risk occurs naturally in the business but is not part of the core of the business. Inherent risks have a negative effect on operating profit of the business. There are different kinds of risk in international business, one of them is risk of the country. The Country Risk Classification Method measures the country credit risk, i.e. the likelihood that a country will service its external debt.

The Association of Southeast Asian Nations, commonly referred to as ASEAN, pronounced is a geo-political and economic organization of 10 countries located in Southeast Asia, which was formed on August 8, 1967 by Indonesia, Malaysia, the Philippines, Singapore and Thailand. Its aims include the acceleration of economic growth, social progress, cultural development among its members, and the promotion of regional peace.

It is hard to asses risk in the whole association. All 10 members of ASEAN have different economic situation. Some of them like Singapore are very rich; some of them like Cambodia are one of the poorest countries in the world.